РОЗДІЛ І. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ

УДК 796.001.1-053.6:316.346.2(045)
DOI https://doi.org/10.26661/2663-5925-2025-2-01
Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

ОСОБЛИВОСТІ САМООЦІНКИ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ЮНАКІВ І ДІВЧАТ СТАРШИХ КЛАСІВ ІЗ РІЗНОЮ ГЕНДЕРНОЮ ІДЕНТИЧНІСТЮ

Базилюк Д. С.
викладач кафедри теорії та методики фізичного виховання
Національний університет фізичного виховання і спорту України
вул. Фізкультури, 1, Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-1015-1238
deminian97@gmail.com

Долженко Л. П.
кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання
Національний університет фізичного виховання і спорту України
вул. Фізкультури, 1, Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-8830-875X
dolzenkoludmila2020@gmail.com

Ключові слова: *самооцінка, старшокласники, гендер, школа, фізичний розвиток, андрогінність, фемінність, маскулінність, фізична культура.*

У статті розглянуто особливості самооцінки фізичного розвитку серед хлопців та дівчат старших класів з урахуванням типу їх гендерної ідентичності (маскулінної, фемінної, андрогінної). Старший шкільний вік визначено як критичний етап формування тілесної самосвідомості та самооцінки фізичного розвитку, де гендерна ідентичність постала одним із ключових чинників у сприйнятті підлітками власних фізичних якостей. Метою статті є визначення особливостей самооцінки фізичного розвитку юнаків і дівчат старших класів із різною гендерною ідентичністю. Дослідження проведено серед 150 учнів (75 хлопців і 75 дівчат) 10–11-х класів трьох київських ліцеїв. За допомогою методики Сандри Бем «Маскулінність – фемінінність» установлено домінування андрогінного типу серед обох статей (89,3% хлопців і 88,0% дівчат), що свідчить про тенденцію до інтеграції маскулінних і фемінних рис. Маскулінний тип ідентичності був зафіксований у 10,7% хлопців і 5,3% дівчат, а фемінний – лише серед дівчат (6,7%). За результатами модифікованого тесту «Самоопис фізичного розвитку» маскулінні хлопці найвище самооцінили силу та витривалість, тоді як андрогінні мали вищі показники загальної самооцінки та глобального фізичного «Я». Серед дівчат фемінні респондентки найвище самооцінили зовнішність, стрункість і координацію рухів, андрогінні – стан здоров'я і фізичну активність, а маскулінні – силу, витривалість і загальну самооцінку. Результати аналізу засвідчили наявність статистично значущих відмінностей у самооцінці фізичного розвитку між представниками різних типів гендерної ідентичності, що має ураховуватися у шкільному вихованні.
Обґрунтовано необхідність розроблення гендерно чутливих програм і методик із фізичного виховання, які враховують особливості тілесного самосприйняття підлітків із різною гендерною ідентичністю.

ISSN 2786-5924 (Print)
ISSN 2786-5932 (Online)

FEATURES OF SELF-ASSESSMENT OF PHYSICAL DEVELOPMENT OF BOYS AND GIRLS OF SENIOR CLASSES WITH DIFFERENT GENDER IDENTITY

Bazyluk D. S.
Lecturer at the Department of Theory and Methods of Physical Education
National University of Physical Education and Sports of Ukraine
Fizkultury str., 1, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-1015-1238
deminian97@gmail.com

Dolzhenko L. P.
Candidate of Science in Physical Education and Sports,
Associate Professor at the Department of Theory and Methods of Physical Education
National University of Physical Education and Sports of Ukraine
Fizkultury str., 1, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-8830-875X
dolzenkoludmila2020@gmail.com

Key words: *self-esteem, high school students, gender, school, physical development, androgyny, femininity, masculinity, physical education.*

The article examines the features of self-assessment of physical development among high school boys and girls, taking into account the type of their gender identity (masculine, feminine, androgynous). High school age is defined as a critical stage in the formation of bodily self-awareness and self-assessment of physical development, where gender identity has become one of the key factors in adolescents' perception of their own physical qualities. The objective of the article was to determine the features of self-assessment of physical development of high school boys and girls with different gender identities. The study was conducted among 150 students (75 boys and 75 girls) of grades 10–11 of three Kyiv lyceums. Using Sandra Bem's «Masculinity–Femininity» methodology, the dominance of the androgynous type among both sexes (89.3% of boys and 88.0% of girls) was established, which indicates a tendency to integrate masculine and feminine traits. Masculine identity was recorded in 10.7% of boys and 5.3% of girls, and feminine identity was recorded only among girls (6.7%). According to the results of the modified test «Self-description of physical development», masculine boys rated themselves the highest in strength and endurance, while androgynous boys had higher indicators of general self-esteem and global physical «I». Among girls, feminine respondents rated their appearance, slimness and coordination of movements the highest, androgynous respondents rated their health and physical activity the highest, and masculine respondents rated their strength, endurance and general self-esteem the highest. The results of the analysis showed that there are statistically significant differences in self-assessment of physical development between representatives of different types of gender identity, which should be taken into account in school education. The article substantiates the need to develop gender-sensitive physical education programs and methods that take into account the peculiarities of the bodily self-perception of adolescents with different gender identities.

ISSN 2786-5924 (Print)
ISSN 2786-5932 (Online)

Постановка проблеми. Період старшого шкільного віку є критичним етапом формування особистості, зокрема тілесного «Я» та оцінки власного фізичного розвитку. Самооцінка рівня фізичного розвитку впливає на емоційний стан підлітків, їхню соціальну поведінку, адаптацію в колективі та мотивацію до фізичної активності. Проте нині спостерігається тенденція до зниження інтересу старшокласників до занять із фізичної культури, що супроводжується погіршенням здоров'я, зниженням рухової активності та викривленим сприйняттям власних фізичних можливостей [1; 3; 5; 14].

Особливої актуальності ця проблема набуває у контексті різних типів гендерної ідентичності (маскулінної, фемінної, андрогінної), що є внутрішнім усвідомленням себе як представника певної статі. У підлітковому віці вона відіграє ключову роль у формуванні самооцінки, зокрема у ставленні до свого тіла, фізичних якостей та зовнішності. Вивчення впливу гендерної ідентичності на самооцінку рівня фізичного розвитку є важливою науковою проблемою, розв'язання якої сприятиме створенню чутливого до індивідуальних особливостей освітнього середовища.

Попри те, що науковці вже неодноразово досліджували як проблему самооцінки рівня фізичного розвитку підлітків [6; 8; 9; 11; 14], так і питання гендерної ідентичності у фізичному вихованні та впровадження гендерного підходу на уроках фізичної культури [2; 4; 7; 10; 12], недостатньо вивченими залишаються особливості формування самооцінки фізичного розвитку юнаків і дівчат старших класів саме в контексті різної гендерної ідентичності.

Мета статті – визначити особливості самооцінки фізичного розвитку юнаків і дівчат старших класів із різною гендерною ідентичністю.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Відповідно до зазначеної мети, було проведено дослідження, у якому взяли участь 150 учнів (75 хлопців і 75 дівчат) 10–11-х класів, що навчаються у ліцеях №№ 14, 17, 43 міста Києва. Опитування проводилося протягом 2024–2025 років в умовах повномасштабної війни в Україні.

Для визначення психологічного типу гендерної ідентичності використано методику Сандри Бем «Маскулінність – фемінінність» [13]. Ця методика розглядає фемінні та маскулінні риси як незалежні характеристики особистості, що можуть поєднуватися у різних пропорціях. Це дає змогу класифікувати респондентів за маскулінним, фемінним або андрогінним типами гендерної ідентичності та проаналізувати його вплив на самооцінку рівня фізичного розвитку.

У межах дослідження встановлено, що серед учнів обох статей домінує андрогінний тип гендерної ідентичності: серед 75 опитаних дівчат 66 респонденток (88,0%) і серед 75 хлопців – 67 осіб (89,3%) продемонстрували андрогінні характеристики (табл. 1).

Окрім того, маскулінний тип зафіксовано у 8 хлопців (10,7%) та у 4 дівчат (5,3%), а фемінні риси виявлено лише у 5 дівчат (6,7%), серед хлопців фемінний тип не виявлено зовсім (0%) (табл. 1).

Варто зауважити, що отримані результати є показовими в контексті сучасних соціальних трансформацій, зокрема тих, що спричинені війною, адже свідчать про тенденцію до зростання проявів андрогінності та маскулінності серед старшокласників, що може бути реакцією на посилення вимог до адаптивності, витривалості та самостійності в умовах кризи. Водночас спостерігається зниження частоти проявів фемінних рис, що вказує на зміщення ціннісних орієнтацій молоді та переосмислення традиційних гендерних ролей. Ці тенденції відображаються у самооцінці фізичного розвитку підлітків.

Самооцінка фізичного розвитку – це суб'єктивна оцінка індивідом власних фізичних якостей (сила, витривалість, гнучкість, зовнішній вигляд тощо), що ґрунтується на основі особистого досвіду та порівняння з іншими людьми [6; 11]. Вона відображає не лише фізичний стан, а й рівень ставлення до себе.

Для з'ясування особливостей самооцінки фізичного розвитку юнаків і дівчат старших класів із різною гендерною ідентичністю було використано модифікований тест «Самоопис фізичного розвитку», що містить 70 тверджень, які охоплюють різні аспекти фізичного розвитку особистості й дають змогу оцінити 10 окремих показників: здоров'я, координацію рухів, фізичну активність,

Таблиця 1

Розподіл старшокласників за психологічним типом гендерної ідентичності (n=150)

Стать	Кількість осіб	IS Маскулінного типу		IS Андрогінного типу		IS Фемінного типу	
		N	%	n	%	n	%
Хлопці	75	8	10,7	67	89,3	0	0
Дівчата	75	4	5,3	66	88,0	5	6,7

ISSN 2786-5924 (Print)
ISSN 2786-5932 (Online)

структурність тіла, спортивні здібності, фізичне «Я», зовнішній вигляд, силу, гнучкість, витривалість, а також інтегральний показник загальної самооцінки. Аналіз результатів здійснювався із застосуванням шкали оцінювання, побудованої на співвідношенні кількості набраних балів із максимально можливою [6; 9; 11].

У межах дослідження було проаналізовано самооцінку фізичного розвитку 150 старшокласників, класифікованих за трьома типами гендерної ідентичності: маскулінним, андрогінним і фемінним (табл. 2, 3).

Результати вказують на певні відмінності у фізичному самосприйнятті серед хлопців залежно від їхнього типу гендерної ідентичності (табл. 2).

Маскулінні хлопці мають вищу оцінку стану здоров'я (84,6%), що може вказувати на більшу впевненість у своїх фізичних ресурсах. Андрогінні демонструють нижчий рівень (77,7%).

Обидві групи хлопців показують схожі результати щодо координації рухів: андрогінні – 75,6%, маскулінні – 74,3%. Це свідчить про приблизно однаковий рівень тілесної організованості.

Маскулінні хлопці оцінили власну фізичну активність високими показниками (78,8%), що суттєво перевищило рівень андрогінних однолітків (68,0%). Така різниця узгоджується зі стереотипним уявленням про рухову активність як характеристику, притаманну традиційній маскулінності.

Самооцінка стрункості тіла вища у маскулінних хлопців (80,2%) порівняно з андрогінними (78,3%), хоча різниця не є значною.

Самооцінка спортивних здібностней у маскулінних юнаків (74,7%) знову має перевагу над андрогінними (69,7%), що може бути пов'язано з більшою залученістю до спортивної діяльності.

Андрогінні хлопці дещо вище оцінюють глобальне фізичне «Я» (68,0%) порівняно з маскулінними (66,3%).

Самооцінка зовнішнього вигляду є майже однаковою: 70,1% у маскулінних і 70,8% у андрогінних, що свідчить про схоже задоволення своєю зовнішністю.

Маскулінні хлопці продемонстрували вищу самооцінку сили (79,2%) порівняно з андрогінними однолітками (74,0%). Така тенденція відповідає традиційним уявленням про силу як одну з основних маскулінних характеристик, але водночас андрогінні хлопці також демонструють досить високий рівень.

Обидві групи мають ідентичну самооцінку гнучкості (69,8%), що свідчить про стабільне сприйняття цієї якості незалежно від типу ідентичності.

Маскулінні хлопці краще оцінили власну витривалість (64,9%), аніж андрогінні (62,9%), хоча обидва результати є нижчими за інші показники.

Результати вказують, що андрогінні хлопці мають вищу загальну самооцінку (74,1%) порівняно з маскулінними (70,3%), що може відображати більш гнучке і стабільне уявлення про себе.

Тому можна сказати, що маскулінні хлопці демонструють вищу оцінку фізичних якостей, пов'язаних із силою, витривалістю, фізичною активністю та спортивними здібностями, а андрогінні хлопці мають дещо вищу загальну самоо-

Таблиця 2

Середнє значення показників тесту «Самоопис фізичного розвитку» хлопців 10–11-х класів (% від максимального балу, n = 75)

Показники фізичного розвитку (максимальна кількість балів за цим показником)	Хлопці (n=75)					
	IS Маскулінного типу (n=8)			IS Андрогінного типу (n=67)		
	$\bar{x}$	S	%	$\bar{x}$	S	%
Здоров'я (48 балів)	40,6	6,3	84,6	37,3	8,0	77,7
Координація рухів (36 балів)	26,8	7,0	74,3	27,2	4,6	75,6
Фізична активність (36 балів)	28,4	6,7	78,8	24,5	5,8	68,0
Стрункість тіла (36 балів)	28,9	4,9	80,2	28,2	6,6	78,3
Спортивні здібності (36 балів)	26,9	7,5	74,7	25,1	5,6	69,7
Глобальне фізичне «Я» (36 балів)	23,9	8,4	66,3	24,5	7,0	68,0
Зовнішній вигляд (36 балів)	25,3	8,6	70,1	25,5	5,7	70,8
Сила (36 балів)	28,5	5,0	79,2	26,7	6,3	74,0
Гнучкість (36 балів)	25,1	11,6	69,8	25,1	5,9	69,8
Витривалість (36 балів)	23,4	10,5	64,9	22,6	6,1	62,9
Загальна самооцінка (48 балів)	33,8	7,6	70,3	35,6	6,6	74,1

ISSN 2786-5924 (Print)
ISSN 2786-5932 (Online)

цінку, краще оцінюють глобальне фізичне «Я» і зберігають стабільність у показниках гнучкості та зовнішнього вигляду. Фемінного типу серед хлопців не зафіксовано, що унеможливлює порівняння.

Дослідження самооцінки фізичного розвитку серед дівчат 10–11-х класів із різними типами гендерної ідентичності також виявило відмінності (табл. 3).

Найвищу самооцінку здоров'я мають андрогінні дівчата (75,4%), маскулінні дещо відстають (73,4%), тоді як фемінні демонструють найнижчі показники (72,1%).

Найвищі результати щодо координації рухів спостерігаються у фемінних дівчат (82,2%), що може бути пов'язано з вищою тілесною чутливістю. Андрогінні (75,8%) демонструють середній рівень, маскулінні – найнижчий (70,8%).

Найвищу самооцінку фізичної активності продемонстрували андрогінні дівчата (67,1%), що свідчить про їх залученість до рухової активності. Фемінні дівчата займають проміжну позицію (64,4%), а найнижчу оцінку мають маскулінні дівчата (60,4%).

Фемінні дівчата найвище оцінюють стрункість тіла (91,1%), що узгоджується із соціальними очікуваннями. Маскулінні (86,8%) та андрогінні (80,2%) оцінюють себе нижче.

Усі три типи демонструють подібний рівень самооцінки спортивних здібностей, однак фемінні дівчата трохи випереджають інших (72,8%), що може свідчити про позитивне ставлення до власної фізичної майстерності.

Найвищу самооцінку глобального фізичного «Я» продемонстрували фемінні дівчата (88,9%), що свідчить про позитивне сприйняття свого тіла. Маскулінні дівчата (79,2%) дещо поступаються, проте демонструють упевненість, притаманну їхньому типу. Андрогінні мають найнижчу оцінку (74,6%), що може свідчити про більш критичне або збалансоване ставлення до свого тіла.

Фемінні дівчата мають найвищу самооцінку зовнішнього вигляду (91,1%), що свідчить про сильну інтеграцію соціально закріплених естетичних норм у власне тілесне сприйняття. Маскулінні дівчата оцінюють свою зовнішність дещо нижче (86,8%), проте досить позитивно, а найменш критично до зовнішнього вигляду поставилися андрогінні дівчата (77,5%).

У самооцінці сили лідирують маскулінні дівчата (76,4%), що відображає відповідність стереотипам про фізичну силу. Андрогінні дівчата демонструють дещо нижчий рівень самооцінки цієї якості (71,9%), а фемінні дівчата мають найнижчий результат (71,1%), проте різниця між трьома групами є незначною, що вказує на зниження гендерної поляризації у сприйнятті сили як фізичної якості.

Усі три типи демонструють подібні оцінки власної гнучкості: маскулінні – 71,5%, андрогінні – 70,8%, фемінні – 70,0%, тобто значних відмінностей немає.

Маскулінні дівчата демонструють найвищу самооцінку витривалості (62,5%), що може свідчити про вищу здатність до тривалих фізичних навантажень, притаманну даному типу. Фемінні

Таблиця 3

Середнє значення показників тесту «Самоопис фізичного розвитку» дівчат 10–11-х класів (% від максимального балу, n = 75)

Показники фізичного розвитку (максимальна кількість балів за цим показником)	Дівчата (n=75)								
	IS Маскулінного типу (n=4)			IS Андрогінного типу (n=66)			IS Фемінного типу (n=5)		
	$\bar{x}$	S	%	$\bar{x}$	S	%	$\bar{x}$	S	%
Здоров'я (48 балів)	35,3	8,3	73,4	36,2	8,3	75,4	34,6	7,6	72,1
Координація рухів (36 балів)	25,5	9,7	70,8	27,3	6,0	75,8	29,6	3,4	82,2
Фізична активність (36 балів)	21,8	4,2	60,4	24,2	7,2	67,1	23,2	9,6	64,4
Стрункість тіла (36 балів)	31,3	5,2	86,8	28,9	7,8	80,2	32,8	4,3	91,1
Спортивні здібності (36 балів)	24,5	1,9	68,1	25,3	7,1	70,4	26,2	6,2	72,8
Глобальне фізичне «Я» (36 балів)	28,5	3,7	79,2	26,9	7,5	74,6	32	2,0	88,9
Зовнішній вигляд (36 балів)	31,3	5,9	86,8	27,9	8,0	77,5	32,8	3,3	91,1
Сила (36 балів)	27,5	3,7	76,4	25,9	6,2	71,9	25,6	5,8	71,1
Гнучкість (36 балів)	25,8	1,5	71,5	25,5	7,1	70,8	25,2	7,2	70,0
Витривалість (36 балів)	22,5	5,4	62,5	20,9	8,1	58,0	22,2	5,7	61,7
Загальна самооцінка (48 балів)	41,0	1,4	85,4	39,3	8,9	81,9	39,2	4,9	81,7

ISSN 2786-5924 (Print)
ISSN 2786-5932 (Online)

дівчата мають дещо нижчий результат (61,7%), а андрогінні – найнижчий (58,0%), що може вказувати на їх меншу впевненість у своїй фізичній витривалості.

Найвищий рівень загальної самооцінки спостерігається у маскулінних дівчат (85,4%), що може свідчити про високий рівень упевненості у собі, характерний для цього типу гендерної ідентичності. Андрогінні (81,9%) та фемінні (81,7%) дівчата демонструють лише незначно нижчі показники, що вказує на загалом позитивне самосприйняття серед усіх типів, але з незначною перевагою маскулінного типу.

Тому можна сказати, що фемінні дівчата демонструють найвищу самооцінку у сферах, пов'язаних із зовнішнім виглядом, стрункістю тіла, координацією рухів та глобальним сприйняттям фізичного «Я». Це свідчить про їхню зосередженість на естетичних аспектах тілесності та соціальних стандартах краси. Андрогінні дівчата мають найкращу самооцінку стану здоров'я та фізичної активності, що вказує на їхні гнучкість, адаптивність і збалансованість між маскулінними та фемінними рисами. Маскулінні дівчата лідирують у сферах фізичної сили, витривалості та загальної самооцінки, що свідчить про вищий рівень упевненості у власних можливостях і тілесному потенціалі.

Якщо порівняти результати самооцінки фізичного розвитку хлопців і дівчат, ураховючи їх гендерну індентичнисть, видно, що найбільше турбують дівчат:

– стрункість тіла: фемінний тип – 91,1%, маскулінний тип – 86,8%;

– зовнішній вигляд: фемінний тип – 91,1%, маскулінний тип – 86,8%;

– глобальне фізичне «Я»: фемінний тип – 88,9%;

– загальна самооцінка: маскулінний тип – 85,4%, андрогінний тип – 81,9%, фемінний тип – 81,7%.

У хлопців відповіді у відсотках дещо нижчі, ніж у дівчат, і спостерігається інше відношення до себе в пріоритетності показників самооцінки власного фізичного розвитку. Так, найбільше хлопці маскулінного типу віддають перевагу власному здоров'ю – 84,6%, стрункості тіла – 80,2%, силі – 79,2%. У хлопців андрогінного типу пріоритети відрізняються від маскулінного, а саме: перевага віддається показнику стрункість тіла – 78,3%, після цього вже увага переміщується на власне здоров'я – 77,7%, а потім – на координацію рухів – 75,6%.

Висновки і перспективи подальших розробок у цьому напрямі. Результати проведеного дослідження свідчать, що тип гендерної індентичності значно впливає на самооцінку рівня фізичного розвитку серед старшокласників, що простежується як у юнаків, так і у дівчат, із вираженими відмінностями в оцінці окремих фізичних якостей.

З'ясовано, що більшість учнів 10–11-х класів має андрогінний тип особистості, який поєднує у собі як маскулінні, так і фемінні риси, і саме представники цього типу демонструють більш гармонійне самосприйняття. Андрогінні дівчата показали найвищі оцінки стану здоров'я та фізичної активності, а андрогінні хлопці оцінили вище загальну самооцінку та глобальне фізичне «Я», і це свідчить про баланс між фемінними та маскулінними рисами. Маскулінні респонденти (як хлопці, так і дівчата) продемонстрували вищу самооцінку сили та витривалості, що відповідає традиційним уявленням про маскулінну тілесність. Фемінні дівчата виявили найвищу самооцінку у сферах, пов'язаних із зовнішнім виглядом, стрункістю тіла та координацією рухів, що свідчить про зосередженість на естетичних аспектах тілесності. Серед хлопців не зафіксовано фемінного типу, що унеможливило порівняння за цим типом, проте цей факт сам по собі відображає сучасні тенденції у формуванні гендерної ідентичності в умовах соціальних трансформацій.

Отже, виявлені відмінності у сприйнятті фізичного «Я» старшокласниками з різними типами гендерної ідентичності засвідчують необхідність адаптації змісту й методів фізичного виховання до індивідуальних психофізичних особливостей учнів.

Перспектива подальших досліджень полягає у розробленні та впровадженні гендерно чутливих програм та методик із фізичного виховання, що враховують особливості тілесного самосприйняття та потреби підлітків із різною гендерною ідентичністю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрєєва О. В. Теоретико-методологічні засади рекреаційної діяльності різних груп населення : дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Київ, 2014. 400 с.
2. Базилюк Д. С., Долженко Л. П. Гендерний підхід на заняттях із фізичної культури учнів старших класів. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)»*. 2024. № 11(184). С. 31–34.
3. Безверхня Г. В. Мотивація до занять фізичною культурою і спортом школярів 5–11 класів : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. та спорту : 24.00.02. Львів, 2004. 24 с.
4. Дєдух М. О. Гендерний підхід до формування індивідуальної фізичної культури учнівської молоді у процесі фізичного виховання : дис. … д-ра філос. : 017. Київ. 2021. 280 с.

ISSN 2786-5924 (Print)
ISSN 2786-5932 (Online)

5. Дєдух М. О. Сформованість цінностей індивідуальної фізичної культури юнаків та дівчат. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації.* 2018. № 6(25). С. 47–54.
6. Дутчак М. В., Бричук М. С., Холодова О. С. Особливості самооцінки фізичної підготовленості, здоров'я сільських та міських підлітків. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини».* 2024. Вип. 29. № 3. С. 145–152.
7. Круцевич Т. Ю. Урахування гендерного підходу в процесі занять із фізичного виховання учнівської молоді. *Молодий вчений*. 2017. № 3.1. С. 180–183.
8. Круцевич Т. Ю., Бакіко І. В. Адекватність самооцінки фізичного розвитку за показниками фізичної підготовленості школярів 5-х та 11-х класів. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія «Педагогічні науки».* 2020. Вип. 10. С. 30–37.
9. Круцевич Т.Ю., Марченко О.Ю. Гендерні особливості самоопису фізичного розвитку школярів. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту.* 2015. № 12. С. 56–60.
10. Круцевич Т., Марченко О., Імас Т. Проблема гендеру у фізичному вихованні дітей, підлітків і молоді. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві.* 2015. № 3(31). С. 144–146.
11. Марченко О.Ю., Холодова О.С., Заєць К. Особливості самооцінки рівня фізичного розвитку юнаків і дівчат різних вікових груп. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)»*. 2021. № 1(129). С. 55–64.
12. Фащук О. В. Гендерні особливості фізичного виховання підлітків : автореферат. Івано-Франківськ : Прикарпатський нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2011. 24 с.
13. Bem S. L. Gender schema theory and its implications for child development: Raising gender – schematic chidren in a gender – schematic society. *Journal of women in culture and society.* 1983. Vol. 8(4). P. 65–78.
14. Slater A., Tiggemann M. «Uncool to do sport»: A focus group study of adolescent girls' reasons for withdrawing from physical activity. *Psychology of Sport and Exercise*. 2010. Vol. 11(6). P. 619–626.

REFERENCES

1. Andrieieva O. V. (2014). Teoretyko-metodolohichni zasady rekreatsiinoi diialnosti riznykh hrup naselennia [Theoretical and methodological foundations of recreational activities of different population groups] (Doctoral dissertation). National University of Physical Education and Sport of Ukraine). Kyiv. 400 p.
2. Bazyliuk D. S. & Dolzhenko L. P. (2024). Hendernyi pidkhid na zaniattiakh z fizychnoi kultury uchniv starshykh klasiv [Gender approach in physical education classes of high school students]. Scientific *Journal of the Ukrainian State University named after Mykhailo Drahomanov. Series 15: Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport).* Vol. (11)184. P. 31–34.
3. Bezverkhna H. V. (2004). Motyvatsiia do zaniat fizychnoiu kulturoiu i sportom shkoliariv 5–11 klasiv [Motivation for physical education and sports among pupils of grades 5–11] (Author's abstract of Candidate dissertation). Lviv State Institute of Physical Culture. 24 p.
4. Diedukh M. O. (2021). Hendernyi pidkhid do formuvannia indyvidualnoi fizychnoi kultury uchnivskoi molodi u protsesi fizychnoho vykhovannia [Gender approach to the formation of individual physical culture of student youth in the process of physical education] (Doctoral dissertation). National University of Physical Education and Sport of Ukraine. Kyiv. 280 p.
5. Diedukh M. O. (2018). Sformovanist tsinnostei indyvidualnoi fizychnoi kultury yunakiv ta divchat [Formation of values of individual physical culture of boys and girls]. *Physical Culture, Sport and Health of the Nation*. Vol. (6)25. P. 47–54.
6. Dutchak M. V., Brychuk M. S. & Kholodova O. S. (2024). Osoblyvosti samootsinky fizychnoi pidhotovlenosti, zdorovia silskykh ta miskykh pidlitkiv [Features of self-assessment of physical fitness and health of rural and urban teenagers]. *Bulletin of Kamianets-Podilskyi National University named after Ivan Ohienko. Series : Physical education, sport and human health*. Vol. (29)3. P. 145–152.
7. Krutsevych T.Yu. (2017). Vrakhuvannia hendernoho pidkhodu v protsesi zaniat z fizychnoho vykhovannia uchnivskoi molodi [Accounting for the gender approach in physical education of students]. *Molodyi Vchenyi.* Vol. (3.1). P. 180–183.
8. Krutsevych T. Yu. & Bakiko I. V. (2020). Adekvatnist samootsinky fizychnoho rozvytku za pokaznykamy fizychnoi pidhotovlenosti shkoliariv 5–11 klasiv [Adequacy of self-assessment of physical development according to physical fitness indicators of students in grades 5 and 11]. *Bulletin of National University «Chernihiv Collegium» named after T. G. Shevchenko. Series: Pedagogical Sciences*. Vol. 10. P. 30–37.
9. Krutsevych T.Yu. & Marchenko O.Yu. (2015). Henderni osoblyvosti samoopysu fizychnoho rozvytku shkoliariv [Gender features of self-description of physical development of students]. *Pedagogy, Psychology and Medical-Biological Problems of Physical Education and Sport.* Vol. (12). P. 56–60.

ISSN 2786-5924 (Print)
ISSN 2786-5932 (Online)

10. Krutsevych T., Marchenko O. & Imas, T. (2015). Problema henderu u fizychnomu vykhovanni ditei, pidlitkiv i molodi [The problem of gender in physical education of children, adolescents and youth]. *Physical Education, Sport and Health Culture in Modern Society*. Vol. (3)31. P. 144–146.
11. Marchenko O.Yu., Kholodova O.S. & Zaiets K. (2021). Osoblyvosti samootsinky rivnia fizychnoho rozvytku yunakiv i divchat riznykh vikovykh hrup [Features of self-assessment of physical development level in boys and girls of different age groups]. *Scientific Journal of Ukrainian State University named after Mykhailo Drahomanov. Series 15: Scientific and Pedagogical Problems of Physical Culture (Physical Culture and Sports).* Vol. (1)129. P. 55–64.
12. Fashchuk O.V. (2011). Henderni osoblyvosti fizychnoho vykhovannia pidlitkiv [Gender aspects of physical education of adolescents] (Author's abstract). Ivano-Frankivsk : Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. 24 p.
13. Bem, S.L. (1983). Gender schema theory and its implications for child development: Raising gender–schematic children in a gender–schematic society. *Journal of Women in Culture and Society*. Vol. 8(4). P. 65–78.
14. Slater, A., & Tiggemann, M. (2010). «Uncool to do sport»: A focus group study of adolescent girls' reasons for withdrawing from physical activity. *Psychology of Sport and Exercise*. Vol. 11(6). P. 619–626.

Дата першого надходження рукопису до видання: 19.06.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 11.07.2025
Дата публікації: 03.10.2025

ISSN 2786-5924 (Print)
ISSN 2786-5932 (Online)